

VODA JE PRO KRAJINU DAR

AUTOR

Recyklohraní, o.p.s.; Mgr. Jitka Ječná

ZÁMĚR

Žák se seznámí s funkcí a významem mokřadů pro krajinu a klima.

CÍLOVÁ VĚKOVÁ SKUPINA

3.–5. ročník ZŠ

KLÍČOVÉ CÍLE

Žák si uvědomí, jak jsou důležité mokřady pro krajinu, proč máme tento ekosystém chránit, seznámí se s flórou a faunou typickou pro mokřady, uvědomí si, kde se nachází nejbližší mokřad chráněný Ramsarskou úmluvou.

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Žák vyhledává a třídí informace, porovnává a hledá souvislosti, přemýšlí o příčinách jevů, spolupracuje, formuluje své názory, rozvíjí schopnost vyhledávat informace v různých zdrojích, spolupracuje ve skupině, naslouchá názorům ostatních, diskutuje, vytváří si ohleduplný vztah k přírodě a k respektování přírody.

KLÍČOVÉ POJMY

Vodstvo, voda v krajině, změna klimatu, mokřad, zadržování vody v krajině, ochrana vody, fauna a flóra mokřadů, ochrana mokřadů

ZÁKLADNÍ INFORMACE K TÉMATU

V metodické příručce pro pedagogy s názvem EKOABECEDA pro klima. Ke stažení na <http://recyklohrani.cz/cs/ekoabeceda>

DOBA TRVÁNÍ

2 vyučovací hodiny (2 × 45 minut)

MÍSTO

Třída ZŠ

POMŮCKY

Pracovní list, kartičky rostlin a živočichů pro každého žáka (formát A6), pro pedagoga stejné karty ve velikosti A4 (ideálně zalaminovat), penál, pastelky, různé encyklopedie podle možností školy, interaktivní tabule (promítání i prostor pro psaní), mapa České republiky

METODY PRÁCE

Podle uvážení pedagoga přizpůsobit lavice pro práci ve dvojicích, skupinkách.

Promítání na interaktivní tabuli (výuková videa), zápis na tabuli, společné porovnávání informací, diskuse, vyhledávání informací v encyklopediích nebo na internetu – podle možností třídy, práce v pracovním listě. Uvedená časová náročnost jednotlivých aktivit je pouze orientační podle věku žáků.

POPIS PROGRAMU

ÚVODNÍ AKTIVITA – KRAJINA OKOLO NÁS

Každý žák má svůj pracovní list, ale pracují ve dvojicích nebo ve skupinkách podle pokynů pedagoga.

Pedagog uvede hodinu tím, že se žáci budou zajímat o krajinu kolem sebe, o to, co je pro krajinu kolem výhodné, a tím i výhodné pro život rostlin, živočichů i pro člověka. S pojmem mokřad je zatím neseznamuje.

- Na pracovním listě jsou typy krajin označené zeleným a žlutým puntíkem. Žáci nejprve sami ve skupinkách zapisují rozdíly v krajinách a snaží se zaplnit podle věkové skupiny všechny řádky.
- Společně s pedagogem vyhodnotí na tabuli nejdůležitější rozdíly.
- Pedagog napíše na tabuli slovo MOKŘAD a dává žákům instrukci, aby podle svého rozhodnutí přiřadili slovo k obrázkům krajin (stále slovo nevysvětluje).
- Pedagog motivuje žáky, aby na pracovním listě napsali svými slovy, co si představují pod slovem mokřad, poté některé nápady žáků napíše na tabuli a přidá vysvětlení.
- /Je to mokré, nevysychající místo (nebo jen dočasně vysychající) v krajině. Jsou to území s močály, jezírky, mokré louky, údolní nádrže, zatopené lomy, údolní nádrže.../
- Žáci diskutují a zapisují do pracovního listu nápady, proč krajina pod žlutým puntíkem je vyschlá, co se stalo, kde bude asi žít více živočichů a proč.

Časová dotace 20 minut

VIDEO – MOKŘADY

Pedagog dle svého uvážení pustí jedno nebo obě videa, následně společně s žáky shrne nejdůležitější informace z videí.

Mokřady a jejich význam – ČT edu – Česká televize (2:00 min)

<https://edu.ceskatelevize.cz/video/7523-mokrady-a-jejich-vyznam?vsrc=vyhledavani&vsrcid=mok%C5%99ady&backlink=aywbd>

Pedagog může také využít video s názvem **Jak vyléčit českou krajinu a adaptovat se na změnu klimatu?** ze seriálu krátkých videí Ekoabeceda. Tento díl i ostatní videa jsou volně k dispozici na www.recyklohraní.cz, nebo na kanálu YouTube.com.

Časová dotace 10 minut

AKTIVITA – OPAKOVÁNÍ

Práce s pracovním listem. Žáci doplňují do tabulky v pracovním listu odpovědi na otázky podle úvodních obrázků varianty odpovědí ANO – NE – NEVÍM, společně s pedagogem vyhodnocují.

Časová dotace 5 minut

AKTIVITA – ČTYŘSMĚRKA

Práce s pracovním listem. Žáci hledají názvy různých druhů mokřadů – řešení: *tůň, jezera, rybníky, bažiny, rašeliníště, rákosiny, prameniště*

Časová dotace 5 minut

AKTIVITA – VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ V DOSTUPNÝCH ZDROJÍCH

Pedagog postupně dává na tabuli obrázky živočichů a rostlin typických pro mokřady. Děti mají obrázky v menším vydání – viz příloha č. 2 scénáře. Společně si říkají informace a ve skupinkách si dohledávají v encyklopediích či na internetu podle možností a vybavení další informace, které doplňují do svých kartiček. Kartičky si nalepí do sešitu.

Časová dotace 20 minut

AKTIVITA – VYHLEDÁVÁNÍ V MAPĚ

Žáci na mapě hledají podle svého bydliště nejbližší chráněný mokřad.

Informace pro pedagoga, podle věku dětí pracuje s následujícími údaji:

Větší české mokřady jsou chráněné tzv. Ramsarskou úmluvou (Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva, v roce 2012 tento dokument podepsalo 160 států světa, na území České republiky je vyhlášeno 14 významných mokřadů)

Jedná se o následující oblasti: Šumavské slatě; Třeboňské rybníky; Novozámecký a Břehyňský rybník; Lednické rybníky; Krkonošská rašeliniště; Litovelské Pomoraví; Poodří; Mokřady dolního Podyjí; Mokřady Liběchovky a Pšovky; Podzemní Punkva; Třeboňská rašeliniště; Krušnohorská rašeliniště; Rašeliniště Jizery; Pramenné vývěry a rašeliniště Slavkovského lesa

Časová dotace 5 minut

AKTIVITA – OPAKOVÁNÍ

Práce s pracovním listem, diskuse. Žáci mají v pracovním listě pouze některé informace, pedagog může doplnit podle věkové skupiny další z nabídky.

Informace pro pedagoga:

- Mokřady zadržují vodu v přírodě.
- Mokřady ochlazují vzduch.
- Mokřady mají schopnost zadržet povodňové vlny, fungují jako houba, když prší, vodu do sebe nasají a zadrží ji, když je sucho, vodu postupně uvolňují do krajiny a poskytují tak vláhu celému okolí.
- Mokřady zvyšují kvalitu vody, čistí protékající vodu.
- Mokřady poskytují životní prostor mnoha rostlinám a živočichům, mnozí z nich jsou vzácní. Je tam hodně hmyzu, který je velmi důležitý pro opylování rostlin.
- Každý mokřad je vlastně malou zoologickou a botanickou zahradou.
- Větší zvěř vyhledává mokřady jako svá napajedla.
- Mokřady zmírňují klimatické změny (oteplování, kvalita ovzduší).
- Dříve se mokřady vysušovaly, aby byla orná půda, ale tím se vysušila i pole, dnes se situace obrátila a my potřebujeme vodu v krajině zadržet.
- Mokřady zachycují chemikálie a hnojiva vyplavovaná z polí.
- Mokřady mají i hodnotu estetickou, je tam pěkné prostředí, mohou tam být naučné stezky, mohou tam probíhat vědecké výzkumy a vzdělávání veřejnosti.
- Mokřadů v krajině ubývá, důvodem je oteplování klimatu.
- Je potřeba mokřady chránit a vysvětlovat jejich význam, protože velkým problémem posledních let je sucho.
- Mokřady a tůně se dají na vhodných místech znovu vybudovat.
- Že je potřeba mokřady chránit, si uvědomují lidé na celém světě.

Časová dotace 10 minut

